

Juttatások

• Munkatársunktól

Az állam minden főiskolai és egyetemi hallgató után évi 65 ezer forint normatívát ad a felsőoktatási intézményeknek, amelyek azt különböző támogatások formájában és általuk megalkotott szabályok szerint osztják ki az ott tanulóknak.

JATE

A József Attila Tudományegyetemen az éves normatíva 70 százalékát fordítják tanulmányi ösztöndíj fizetésére. Ösztöndíjban a hallgatók mintegy kétharmada részesül, az egy szakosok havonta maximum ezer, a két szakosok 12 ezer forintot kapnak. Ennek egyik része a mindenkinek járó féléves közlekedési bérlet, értéke az előző tanévben 3120 forint volt. A megmaradó részből állandó szociális támogatást kap a hallgatók kb. 30 százaléka. A támogatás havonta 1500-5000 forint lehet.

SZOTE

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen a tandíj- és ösztöndíjszabályzat szerint tanulmányi ösztöndíjban a hallgatók legfeljebb 60 százaléka kaphat, ám 3,51-es átlag alatt nem jár ilyen juttatás. Az ösztöndíj minimális összege az éves hallgatói normatíva 3 százaléka, vagyis havonta legalább 1950 forint. A kiváló teljesítményt nyújtó diákokat megillető kiemelt ösztöndíj havi 14 950 forint, de ebből az egyes karokon csupán a hallgatók 2 százaléka részesülhet.

Főiskolák

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán a hallgatói normatíva 70 százalékát költik tanulmányi ösztöndíjra, 15 százalékát állandó szociális támogatásra. Ösztöndíjat csaknem mindenki, az ott tanulók 98 százaléka kap. A szociális támogatás összege 1000 és 4000 forint között változik. A Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Élelmiszeripari Főiskolai Karán – a másik három intézménytől eltérően – szociális támogatásra jut több pénz, a normatíva kb. 55-60 százaléka, a maradékot tanulmányi ösztöndíj fizetésére fordítják. Havonta 1500-6500 forint közötti szociális támogatásra, és legfeljebb 10 ezer forint ösztöndíjra számíthatnak a hallgatók.

Nulladik évfolyam

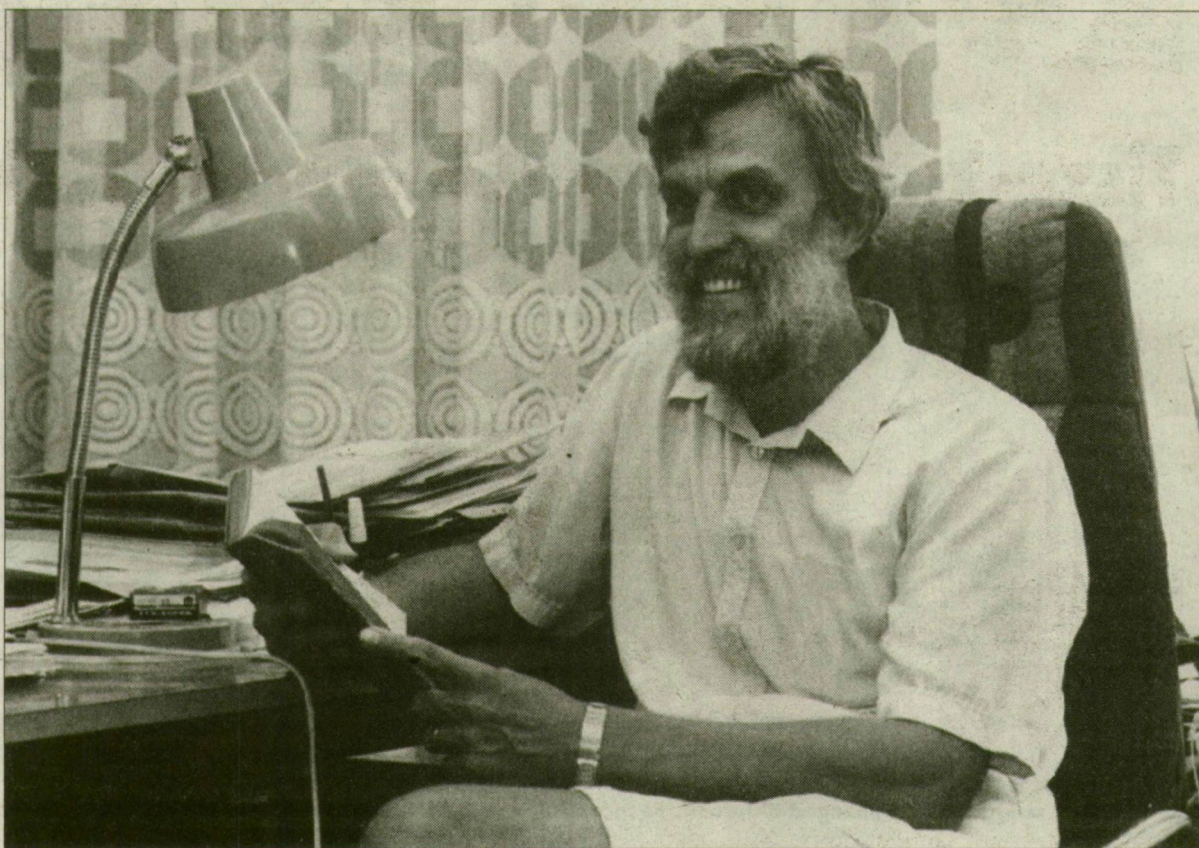
• DM-információ

Újságírás iránt érdeklődőknek nulladik évfolyam indul a Budapest Média Intézetben. A JATE budapesti, kihelyezett tagozatán két szemeszteres újságíró-kommunikáció szakos képzésre lehet jelentkezni 1997. szeptember 15-ig. Az önköltséges kurzuson a hallgatók államilag elismert középfokú képzettséget szerezhetnek az újságíró, illetve public relations szakmában, és megfelelő eredmény esetén felvételi nélkül kezdhetik meg tanulmányaikat az egyetem első évfolyamán.

Érdeklődni a 157-5622-es telefonon, vagy a következő címen lehet: JATE-BMI, 1191 Budapest, József Attila utca 74.

• Csejtei tanár úr bölcséleti kapaszkodói

„Az értelmiség szerepe szerényebb lett”

Az életfilozófiák szakértőjét Hegel indította el. (Fotó: Karnok Csaba)

Csejtei tanár úr vizsgáin nagy szegény nem tudni a tételt. Pedig nála szelídebb, csendesebb szavú oktatója nemigen van az egyetemnek. Órái már akkor rendkívül népszerűek voltak a hallgatók körében, amikor az egyetemi filozófia elvben még a marxizmus oktatását jelentette. Rendkívüli tekintélyének forrása: szelleme.

Csejtei Dezső a szegedi tudományegyetem filozófia tanszékének vezetője. Kutatási területe a modern élet- és egzisztenciálfilozófiák spanyol és német ága. 1974-ben végzett a JATE történelem-angol szakán. A filozófia tanszék tanársegédje lett, az ELTE-n elvégezte a filozófia kiegészítő szakot. Egyetemi doktori fokozatot 1976-ban, kandidátusit '82-ben szerzett, '97-ben habilitált, ekkor nevezték ki professzornak.

– A filozófia iránti vonzalom kialakulásában meghatározó érdemei vannak középiskolai történelem tanáromnak, Suki Bélának. A tanszéken több olyan munkatársam dolgozik, akik szintén Suki tanár tanítványának vallják magukat. Az egyetemi évek alatt Wittman Tibor történész professzornak volt döntő szerepe a kutatási területem kialakításában: az ő szakmai tekintélyének és Latin-Amerika előadásainak köszönhetően kezdtem el foglalkozni a hispan világgal és tanulni a spanyol nyelvet. Így lett az egyik kutatási területem a modern spanyol bölcsélet. Az a filozófiai vonulat, amellyel Suki tanár úr segédletével foglalkoztunk, szerencsésen egybeesett azzal a spanyol, személyközpontú, egzisztenciális gondolati hagyománnyal, amelyet Unamuno és Ortega képvisel.

• Mit olvasott középiskolás korában, ami hatott későbbi pályájára?

– Az első lökést a hegeli történetfilozófia adta. Akkor nálunk még a marxista filozófia bírt korlátlan egyeduradalommal, és az egyetlen lehetséges kilépést a tágabb filozófiai mező felé a marxizmus forrásai, így Hegel bölcsellete jelentették. Az ő univerzális elméje nyitotta tágra számomra a filozófiai világot, hiszen általa a tényleges filo-

zófiában találhatta magát az ember.

• Gondolom, amikor a tanszékre került nem volt könnyű hozzáférni a spanyol forrásokhoz, a szakirodalomhoz.

– Ezt nagyon egyszerűen úgy oldottam meg, hogy 1976-ban összpóroltam valamennyi pénzt, turistaként kiutaztam Spanyolországba, és Madridban három nap alatt megvettem a könyvesboltokban a szükséges irodalmat. Összesen 48 kilót nyomott a poggyászom.

• Mit tett a bölcsélettel a rendszerváltás Magyarországon? Mennyire került más közegbe a filozófia és a filozófia oktatás?

– A filozófia közegét rendkívüli mértékben átalakította a rendszerváltás. Jelentősen pluralizálódott az egyetemisták gondolkodása, és ez bizonyos értelemben meg is nehezíti a diskurzust. Nyolc-kilenc évvel ezelőtt még többé-kevésbé pontosan lehetett tudni, hogyan gondolkodnak a hallgatók, mit hoztak a középiskolákból: bizonyos ellenállást az akkori rendszerrel szemben. Ennek alapján adott volt a közös nyelv. Most ez teljességgel megszűnt, a középiskolák oktatási mező kitágult, nemigen lehet tudni, ki milyen ismeretekkel érkezik. A politikai szimpátia és értékvalasztás területére is színesedett, ma már nem lehet tudni, ki milyen szempontok szerint értékeli a világot. Bizonyos intonálás, exkluzivitásra törekvő irányzatok, mint például a rasszizmus is megjelentek. Rendkívüli sokféleség van tehát a fejekben, és így kell egy közös nyelvet találni. Ez a helyzet a korábbiaknál nagyobb vitákat indukál, és ahhoz is hozzá kell szokni, hogy ezt a vélemény sokaságot az ember tisztelőben tartsa. Nem helyes, ha a tanár túlzottan próbálkozik a meggyőzéssel, a saját meggyőződésének átültetésével – helyesebb a sokféleséget megőrizni.

• Mi a helyzet a középiskolai filozófia oktatással?

– A rendszerváltás itt kisebb hullámvölgyet okozott, hiszen korábban a filozófiát a marxizmussal azonosították. A rendszerváltás után az addig középiskolai tantárgyként szereplő filozófia fakultatív-

vá vált. Ez az iskolák jelentős részében a filozófia tanításának kiiktatását jelentette. Most komoly harcot kell folytatni azért, hogy bizonyos helyeken megmaradjon az oktatás, pedig a filozófiának, és különösen az etikának, de a logikának, esztétikának is meglehetősen fontos szerepe lenne a nevelésben. Az etikan fordul meg minden. Ez a tudomány képes választ adni a „hogyan éljünk” kérdésre, akár a közéletre, akár a szakmai tevékenységre vagy a magánéletre vonatkozóan. A filozófia pozíciójának gyengülése e tekintetben fájdalmas úrtárgy. Ráadásul éppen abban az időszakban, amikor az embereknek rá kell döbbsenniük, hogy magukra vannak utalva. Amikor eltűnik a gondoskodó állam. Az, hogy rengeteg egyéni tragédia következett be az utóbbi öt-hat évben, hogy az emberek tojáshej-ként roppannak össze, éppen e kapaszkodó-nélküliségnek tudható be.

• Milyennek találja a jelenlegi magyar társadalom szellemi állapotát?

– Nem túlságosan szívderítőnek. Nagyon keserűen kellett tudomásul venni, hogy a piaci viszonyok ide is betörték, és ezeknek az értelmiség is kénytelen alávetni magát. A nyolcvanas években létező profetikuss, vateszi küldetésű tudat – amelyből sokan éltek, vagy legalábbis kihasználták – semmivé foszlott, lekopott. Tudomásul kell venni, hogy egy piacgazdaságban a szellemi értékek máshol helyezkednek el, mint egy puha diktatúrában. Ma már mindent ki lehet mondani, ugyanakkor ennek a kimondásnak már semmi visszhangja nincs, számos fontos dolog szinte észrevétlenül marad. Az a gyutacs, amelytől annak idején robant egy-egy könyv megjelenése, nincs többé. A szellem művelőinek egy korábbiál jóval szerényebb szerepre kell berendezkedniük. Elszomorító a közélet megosztottsága is. Nem alakult ki az a diskurzus, amely a különböző politikai meggyőződésen túlmenően teret biztosít a kölcsönös megértésnek és megértetésnek. Erre a helyzetre sokan úgy reagálnak, hogy megpróbálnak mindentől függetlenül lenni,

mások természetesnek vallják valamely eszméaerlatához való csatlakozásukat. Én inkább az első csoportba tartozónak érzem magam. A politikának való lekötözött-ségből elég volt egyszer.

• A szellemi megosztottság Szegeden egy sajátos formában is létezik: a városi és az egyetemi értelmiség mintha két külön világ lenne. Született szegedieként mit gondol erről?

– Ahogy visszaemlékszem, ez az elkülönülés mindig megvolt. Soha nem szeresült a várossal az egyetem. Hiába kerültek városi posztokra egyetemi emberek, nem sikerült elérni, hogy Szeged magának érezze a felsőoktatási intézményeit. Lehet, hogy kissé el van kényeztetve a város azzal, hogy évtizedek óta vannak egyetemei. Lehet, hogy ahol csak nemrég jelent meg a felsőoktatás – például Veszprémben – ott többet tesznek azért, hogy ezt a kapcsolatot szorosabbra fonják. A helyi gazdasági szféra sem ismerte még fel igazán, mit jelentenek az egyetemek, főiskolák: ismertté teszik a város nevét szerte a világon, embereket hoznak ide, akik itt fogyasztanak és viszik tovább a város híreit. Kapcsolat-kezdmények már Szegeden is vannak, de ezek inkább csak személyes ismeretség alapján alakulnak, és nem valamilyen általános bevett filozófián. Nem tapasztalható a közös érdekek felismerése a felek között.

• A saját életében milyen módon jelent kapaszkodót a bölcsélet?

– Számomra Nietzsche műveinek megismerése jelentett felszabadító erőt. Aztal, hogy kimondta: az emberben felhasználatlan energiáknak és erőknak nagyon nagy hányada szunnyad, ezek mozgósításával saját világunkat is szilárdabbá, kevésbé törékenyebbé tehetjük. Persze, a bölcsélet lehetőségei e tekintetben korlátozottak, hiszen a környezetünk elvárásai gyakran mások, mint amit a legmegfelelőbb magatartás vagy viselkedés kívánna. Keserűen tudomásul kell venni, hogy a világ nem olyan, amilyennek szeretnénk.

Keczer Gabriella

A szerves kapcsolat

„És ilyenkor látjuk, mennyire igazuk van azoknak, akik a kultúrát nem fényűzésnek, nem impraktikus emberek hasznavehetetlen képzelgésének, hanem az energiákat hatványozó eleven erőnek tekintik, amelynek környezetében fermentál, forr, fejlődik minden. Megbecsülhetetlen szolgálatot tettek az annyi ellenzéssel küszködő egyetemi gondolatnak azok a professzorok, akik ... egyfelől a tudás, másfelől az Alföld egészségügyi szociális, közművelődési és gazdasági problémái között megteremtették a szerves kapcsolatot.”

„Itt van Szeged, Budapest után a legnagyobb magyar város, amely évtizedeken át becsületes küzdelmet folytatott azért, hogy egyetemhez jusson. És most bámulatos áldozatkészség mutatkozik Szeged részéről. ... Ha ekkora áldozatkészség nyilatkozik meg egy vidéki városnál azért, hogy egyetemet kapjon, nagyon nehéz lenne a választása annak a miniszternek, aki egyik-másik egyetemet halálra akarná itélni.”

„Vállalatba adtuk a szegedi templomter építését. A magyar tervszerűségnek és harmonikus együttműködési készségnek egyik legszebb megnyilatkozása ez. Három tényező fogott itt össze. Szeged városa ... megépítette a fogadalmi templomot. A csanádi püspökség ... a tér másik oldalán emeli a maga kulturális intézményeit. Az állam pedig a tér harmadik és negyedik oldalát veszi igénybe az egyetem ... intézményei számára. ... Szeged város egyetemének építéséhez hét és félmillió pengővel járult hozzá.”

„Igazi kultúrgócpon csak az, ahol egyetem is van. Egyetemével Szeged belép a nagy kultúrvárosok sorába és lassanként kialakulnak Nagyszeged körvonalai.”

„Nekünk, magyaroknak ... megvan az a hibánk, hogy szeretjük minden dolgunkat lebecsülni. Becsüljük meg azt, ahol kemény munka lüktet.”

Gróf Klebelsberg Kuno

• Emeljük a hallgatói normatívát

A HÖÖK három kívánsága

Többféle támogatást is kapnak a felsőoktatásban tanulók. Ezekre a kormány öt éve fejtenként évi 65 ezer forintot állapított meg. A hallgatók érdekképviselői most az összeg felemelését követeli.

A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája demonstrációt szervez abban az esetben, ha a kormánnyal folytatott tárgyalásokon nem sikerül meg egyezni a hallgatói normatíva és a jegyzettámogatás növeléséről. Az érdekvédelmi szervezet az 1992 óta változatlan összeg 25 százalékos emelését akarja elérni. Ezen kívül szeretnék, ha a jövő év elejétől a lakhatási támogatást újra bevezetné a kabinet. Követelésük aláírással gyűjtik a felsőoktatási intézményekben.

A kormány egy főiskolás vagy egyetemista normatívát tíz hónapra 65 ezer forintban, a jegyzettámogatásra fordítható összeget 6200 forintban határozta meg öt évvel ezelőtt. Rendeletben azt is előírta, hogy a normatívából milyen címenek kaphatnak támogatást a hallgatók. Azt már a hallgatói önkormányzatok vagy a tandíj- és ösztöndíj bizottságok döntenek el, hogy a havi 6500 forintból mennyit fordítsanak a különböző célokra, ezért az intézményenként eltér egymástól. A jegyzettámogatás hetven százalékát a diákok kapják könyvtartalvány formájában, a maradékot tankönyvek előállítására és vásárlására költik.

A normatíva legnagyobb részét minden szegedi felsőoktatási intézményben tanulmányi ösztöndíjra és szociális juttatásra fordítják. Tanulmányi ösztöndíjat az elért eredményüktől függően kapnak a hallgatók. Az intézmények évfolyamonként és szakonként külön-külön állapítják meg, hogy milyen átlá-

got kell elérnie valakinek ahhoz, hogy ösztöndíjban részesüljön.

Szociális támogatást pályázattal lehet kapni, amelyben a hallgatónak igazolnia kell, hogy rossz körülmények között él. Évek óta gondot okoz, hogy nincsenek olyan objektív mérőszámok, amelyek alapján kétséget kizáróan eldönthető, valóban rászorult-e a támogatásra. A beadott pályázatok elbírálásában a JATE-n a hallgatói önkormányzat szabad kezét kap, a SZOTE-n és az Élelmiszeripari főiskolán a tandíj- és ösztöndíj bizottság ellenőrzi a hallgatók döntésének szabályszerűségét. Az állandó mellett rendkívüli szociális segély is adható egy-egy alkalomra abban az esetben, ha valakinek hirtelen rosszabbodnak az életkörülményei. Erre a támogatásra külön pályázni kell.

A hallgatók egyéb juttatásokban is részesülhetnek, amelyek azonban már nem ugyanazok minden intézményben. A SZOTE-n és a JATE-n költségtérítést fizetnek a szakmai gyakorlatokon résztvevőknek. Tömegközlekedési bérleteket a JATE-n minden nappali tagozatos kap, a SZOTE-n csak az, aki igényli. Az orvosegyetem beiratkozási segélyben részesíti a hallgatóit. A JATE pedig a diplomához előírtakon felül letett nyelvvizsgák után nyújt egyszeri ösztöndíjat.

A hallgatói normatíva emeléséért meghirdetett aláírásgyűjtést Szegeden a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola gólyatáborában már megkezdtek, és – amint azt Jancsák Csaba, a Hallgatói Önkormányzat elnöke elmondta – eddig mintegy három-négyszázán álltak ki a követelések mellett. A többi felsőoktatási intézmény közel az eredményüktől függően kapnak a hallgatók. Az intézmények évfolyamonként és szakonként külön-külön állapítják meg, hogy milyen átlá-

Hegedűs Szabolcs